

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4CdoR/8/2023
Identifikačné číslo spisu:	8620200594
Dátum vydania rozhodnutia:	28.06.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8620200594.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky H. Q., narodenej XX. I. XXXX, L., Z. XXXX/XXX, zastúpenej advokátom JUDr. Ing. Adriánom Cupákom, Svidník, Dr. Goldbergera 249/1, proti odporcovi „osobe povinnej na platenie výživného“ C. Q., narodeného X. I. XXXX, L., Z. XXXX/XXX, zastúpeného Mgr. Petrom Troščákom, Prešov, Hlavná 50, o zvýšenie výživného, vedenom na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 2Pc/5/2020, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 20. septembra 2022 sp. zn. 5CoP/2/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 20. septembra 2022 sp. zn. 5CoP/2/2022
z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Svidník (ďalej aj „súd prvej inštancie, resp. prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 7. júla 2021 č. k. 2Pc/5/2020 - 127 zmenil rozsudok Okresného súdu Svidník z 19. mája 2017 sp. zn. 5P/69/2016 a to tak, že zvýšil výživné naposledy určené odporcovi zo sumy 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa na sumu 100 eur mesačne počnúc od 8. apríla 2020 do 30. júna 2021 a zo sumy 100 eur mesačne na sumu 250 eur mesačne počnúc od 1. júla 2021 do budúca, ktoré je odporca povinný platiť vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám navrhovateľky pod následkami výkonu rozhodnutia (výrok I.). Výrokom II. povolil odporcovi splácať dlžné výživné za obdobie od 8. apríla 2020 do 30. júna 2021 vo výške 1 026,60 eura v mesačných splátkach vo výške 50 eur spolu s bežným výživným až do zaplatenia pod hrozbou straty výhody splátok počnúc dňom právoplatnosti rozsudku. Výrokom III. nepriznal žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie prvoinštančný súd právne odôvodnil s poukazom na ustanovenia § 62 ods. 1, 2, 5, § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „zákon o rodine“); ustanovenie § 52 zákona č. 160/2005 Z. z. Civilného mimosporového poriadku a skutkovo tým, že naposledy bolo o výživnom pre navrhovateľku rozhodované rozsudkom Okresného súdu Svidník zo dňa 19. mája 2017 č. k. 5P/69/2016-47, ktorým bolo rozvedené manželstvo rodičov navrhovateľky. Predmetným rozsudkom bola zároveň schválená rodičovská dohoda tak, že v tom čase maloletá H. bola zverená do osobnej starostlivosti matky a otec bol zaviazaný prispievať na jej výživu sumou vo výške 30 % zo sumy

životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa. V uvedenom čase matka pracovala na obvodnom oddelení PZ v L. s priemerným čistým príjmom 852 eur a otec bol bez príjmu. Navrhovateľka bola študentkou 2. ročníka gymnázia vo Svidníku. Oproti uvedenému času, v súčasnosti je navrhovateľka študentkou vysokej školy Technickej univerzity v Košiciach, leteckej fakulty. Rozsudkom Okresného súdu Svidník zo 14. februára 2020 sp. zn. 5Pc/16/2019 bola matka navrhovateľky Mgr. H. Q. zaviazaná prispievať na výživu navrhovateľky sumou 100 eur mesačne. Uvedený rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 28. februára 2020. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že navrhovateľka náklady na štúdium vyčísľila na sumu 600 eur mesačne. Na strane odporcu ako osoby povinnej na platenie výživného bolo zistené, že od 3. mája 2017 má podiel v spoločnosti Q. s. r. o., Z., L.. Je voči nemu vedené exekučné konanie pre vymozenie sumy vo výške 222 228,98 eura. Žije so svojou priateľkou A. J., ktorá momentálne za neho uhrádza všetky záväzky. Mesačne musí platiť SIPO 70 eur, poplatok za komunálny odpad, splátku úveru Štátnemu fondu rozvoja bývania vo výške 268,55 eura, pôžičku Slovenskej sporiteľne vo výške 158 eur. Z výpovede odporcu vyplynulo, že od februára 2021 pracuje v spoločnosti Kaliber SP s. r. o., v ktorej je konateľom a predajcom, poberá čistú mzdu vo výške 692,60 eura mesačne. Okrem navrhovateľky má vyživovaciu povinnosť ešte k maloletému Q. Q., ktorý sa narodil dňa X. H. XXXX a maloletej W. Q. narodenej XX. S. XXXX, ktorej prispieva na výživu 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené a nepľnoleté dieťa. Nevlastní motorové vozidlo, toto si požičiava od svojej priateľky. Na druhej strane navrhovateľka nežije v spoločnej domácnosti s rodičmi. Na základe uzatvorenej zmluvy o nájme bytu užíva zariadený byt nachádzajúci sa na 3. nadzemnom podlaží hotela M. na Q. XX v L.. Cena nájmu je vo výške 120 eur bez DPH mesačne. Ďalej uhrádza internát vo výške 65 eur mesačne. Dokončenie výcviku v lietaní ju bude stáť 8 091 eur. Na predmetný výcvik si požičala peniaze, ktoré zaplatí po dokončení výcviku. Ako ďalšie náklady navrhovateľka uviedla výdavky na telefón, stravu, osobné potreby, hygienu a podobne. Okrem výživného, ktoré poberá od svojich rodičov je aj poberateľkou sociálneho štipendia z leteckej fakulty v sume 240 eur mesačne a prídavku na dieťa. Brigádnicky si zarobí sumu 130 až 150 eur mesačne. Z takto zisteného skutkového stavu súd prvej inštancie dospel k záveru o existencii zmeny pomerov odôvodňujúcej stanovenie vyššieho než naposledy určeného výživného, preto návrhu navrhovateľky vyhovel a určil odporcovi vyššie výživné od 8. apríla 2020 do 30. júna 2021 v sume 100 eur mesačne a od 1. júla 2021 do budúca v sume 250 eur mesačne. Žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie odporcu rozsudkom z 20. septembra 2022 sp. zn. 5CoP/2/2022 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v časti výroku I. potvrdil a to v tej časti, ktorou prvoinštančný súd zmenil rozsudok Okresného súdu Svidník zo dňa 19. mája 2017 č.k. 5P/69/2016 - 47 tak, že zvýšil výživné odporcovi zo sumy 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené, nepľnoleté dieťa na sumu 100 eur mesačne od 8. apríla 2020 do 30. júna 2021 a taktiež aj vo výroku II. o dlžnom výživnom a vo výroku III. o trovách konania. V časti výroku I. prvoinštančného súdu odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že zvýšil výživné od 1. júla 2021 do budúca zo sumy 100 eur mesačne na sumu 130 eur mesačne, ktorú sumu je odporca povinný platiť vždy do 15. dňa mesiaca vopred k rukám navrhovateľky pod následkami výkonu rozhodnutia. Vo zvyšku návrh navrhovateľky zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že po preskúmaní obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu a na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam. Správne konštatoval, že od času posledného rozhodnutia došlo k zmene pomerov na strane navrhovateľky ako aj na strane odporcu. Odporcov príjem sa zvýšil, aj keď mu pribudla vyživovacia povinnosť. Zároveň prestal splácať pôžičku vo výške 158 eur mesačne. Výživné v časti za obdobie od 8. apríla 2020 do 30. júna 2021 vo výške 100 eur mesačne považoval aj odvolací súd za primerané pomerom tak na strane odporcu ako aj na strane navrhovateľky, ktorá spolu s výživným od matky, sociálnym štipendiom, prídavkom na dieťa a občasnými brigádami pokryje základné potreby svojho vzdelávania. Čo sa týka nadštandardných potrieb a pôžičky na letecký výcvik odvolací súd mal za to, že prvoinštančný súd vykonal aj v uvedenom smere dostatočné dokazovanie a skutkový stav zistil úplne a správne aj napriek tomu, že opomenul v dôvodoch rozhodnutia uviesť, že navrhovateľka má ešte príjem zo sociálneho štipendia vo výške 240 eur mesačne. S výškou určeného výživného prvoinštančným súdom od 1. júla 2021 do budúca v sume 250 eur mesačne sa však odvolací súd nestotožnil. Vychádzal z toho, že odporca má ešte dve vyživovacie

povinnosti a odôvodnené mesačné výdavky, pričom jeho príjem dosahuje iba 692 eur v čistom mesačne. Uvedenú skutočnosť bolo potrebné pri rozhodovaní zohľadniť, čo správne v odvolaní namietal odporca. Splátku pôžičky 158 eur mesačne nespláca odporca asi 2 až 3 mesiace pred vyhlásením rozsudku teda pred 7. júlom 2021, môže tak uhrádzať zvýšené výživné navrhovateľke od 1. júla 2021 do budúcnosti. Na strane navrhovateľky bolo zasa potrebné zohľadniť jej oprávnené výdavky na zvýšenie kvalifikácie a splácanie dlhu na dokončenie výcviku v lietaní. Za daného stavu mal odvolací súd za to, že primeranou sumou zvýšeného výživného od 1. júla 2021 do budúcnosti bude suma výživného 130 eur mesačne. Sumu určenú prvoinštančným súdom vo výške 250 eur mesačne odvolací súd označil za zjavne neprimeranú jeho možnostiam a schopnostiam aj keď na druhej strane konštatoval, že výdavky navrhovateľky sú skutočne vysoké. Z uvedených dôvodov odvolací súd čiastočne napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil, tak ako bolo uvedené vo výrokovvej časti jeho rozsudku. Pokiaľ ide o zameškané výživné odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie za obdobie od 8. apríla 2020 do 30. júna 2021 správne vypočítal dlžné výživné a správne povolil odporcovi mesačné splátky vo výške 50 eur spolu s bežným výživným až do zaplatenia pod hrozbou straty výhody splátok počnúc dňom právoplatnosti rozsudku. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 52 Civilného mimosporového poriadku tak, že vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu navrhovateľka (ďalej aj „dovolaťka“) podala dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňovala ustanovením § 420 písm. f) CSP. Mala za to, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil realizáciu procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Výtýkanú vadu zmätočnosti dovolaťka videla v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu konkrétne v tom, že sa nevysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami uvedenými pred prvoinštančným súdom, najmä sa nezaoberal otázkou potencionálneho príjmu odporcu, a to napriek záverom vysloveným vo vlastnom predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí. Za ďalšie navrhovateľka uplatnila dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, mala za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu sa odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, v ktorej súvislosti poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/236/2018 zaoberajúceho sa otázkou skúmania potencionálneho príjmu povinného rodiča. Z uvedených dôvodov najvyšší súd žiadala, aby napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci určenia výživného plnoletých osôb, ktoré je od 1. júla 2016 upravené v Civilnom mimosporovom poriadku (ďalej len „CMP“). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach určenia výživného plnoletých osôb; prípustnosť dovolania navrhovateľky bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

6. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP); v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

7. Navrhovateľka v dovolaní uviedla, že prípustnosť jej dovolania vyplýva v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil

strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Vádu zmätočnosti vyvodzovala z tvrdenej nepreskúmateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

8. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či je opodstatnené tvrdenie dovolateľky o tom, že v konaní došlo k vade zmätočnosti uvedenej v § 420 písm. f) CSP.

9. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, 4Cdo/34/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 8Cdo/152/2018).

10. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade rozhodnutie odvolacieho súdu nezodpovedá požiadavkám kladeným na zákonné rozhodnutie v zmysle § 393 CSP.

10.1. Ustanovenie § 387 ods. 2 CSP umožňuje odvolaciemu súdu, aby sa v potvrdzujúcom rozsudku, ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil ďalšie dôvody. Aj v takom prípade je však v zmysle § 387 ods. 3 veta druhá CSP povinný vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

10.2. Podobne judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

11. V danom prípade navrhovateľka už v odvolaní, ktorým napadla v poradí prvý rozsudok súdu prvej inštancie zo dňa 24. júna 2020 sp. zn. 2Pc/5/2020 prvoinštančnému súdu vytýkala, že sa nezaoberal možným potencionálnym príjmom odporcu a poukázala pritom aj na konkrétne skutočnosti. Dovolací súd vo svojom zrušujúcom rozhodnutí z 30. marca 2021 sp. zn. 21CoP/147/2020 odvoláciu argumentáciu navrhovateľky uznal za opodstatnenú a sám (v bode 22. zrušujúceho rozhodnutia) prvoinštančnému súdu vytkol absenciu vyhodnotenia potencionálneho príjmu osoby povinnej platiť výživné. Konštatoval, že súd prvej inštancie vôbec nezistil reálne schopnosti otca dosahovať iný príjem než aký tvrdí. Uložil mu preto, aby sa venoval v ďalšom konaní otázke potencionálneho príjmu; zistil dôvody, pre ktoré by bolo možné hľadiť na povinného rodiča ako na rodiča z iných príjmov než deklaruje. V bode 23. zrušujúceho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že v konaní neboli ozrejmené zo strany otca dôvody, prekážky, ktoré by mu bránili dosahovať iný príjem, ktorý môže dosahovať zdravý človek vzhľadom na vek a prihliadnutie k reálnym možnostiam na trhu práce. Vzhľadom na odvolacím súdom prijaté závery a konštatovania boli prvoinštančnému súdu v ďalšom konaní uložené konkrétne pokyny (viď bod 27. zrušujúceho rozhodnutia).

12. Z pohľadu odvolacieho súdu predstavovala v predošlom konaní navrhovateľkou vznesená odvolacia argumentácia „o potencionálnom príjme odporcu“ podstatné tvrdenia uvedené v odvolaní (§ 387 ods. 3 veta druhá CSP), na ktoré však odvolací súd v poradí druhom rozhodnutí nedal „špecifickú odpoveď“ a to napriek vlastným - skôr vysloveným skutkovým a právnym záverom k veci samej. Dovolací súd si je

vedomý, že odvolací súd nebol v ďalšom konaní viazaný vlastným právnym názorom, avšak vzhľadom na charakter konania navrhovateľka opodstatnene očakávala, že súdy nižších inštancií sa budú v ďalšom konaní otázkou potencionálneho príjmu odporcu riadne zaoberať. Keďže sa tak nestalo, dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd ako správne posúdil skutkové a právne závery súdu prvej inštancie, s ktorými sa stotožnil bez toho, aby odôvodnenie jeho rozsudku vyhovovalo požiadavkám riadneho odôvodnenia rozhodnutia vyplývajúcim z § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 387 ods. 1 a 3 CSP.

13. V súvislosti s vyššie uvedeným konštatovaním dovolací súd odvolaciemu súdu tiež pripomína, že v danej veci ide o mimosporové konanie, ktoré je typické dominanciou princípu oficiality a princípu materiálnej pravdy (viď čl. 6 CMP a § 35 CMP). Všeobecný súd je povinný a oprávnený v nesporových konaniach vykonávať dôkazy nielen v rozsahu svojej zákonnej kompetencie, ale aj v rozsahu ústavnej zodpovednosti za zistenie skutkového stavu, ktoré nemôže závisieť od vôle účastníkov konania (uznesenie Ústavného súdu SR z 24. apríla 2003, sp. zn. IV. ÚS 78/03).

14. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie navrhovateľky je nielen procesne prípustné (§ 420 písm. f) CSP), ale tiež dôvodné (§ 431 CSP), lebo je v ňom opodstatnene namietnuté, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníčke konania, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Vzhľadom na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku dovolací súd nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie navrhovateľky, týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné posudzovať otázky súvisiace so správnosťou právneho posúdenia veci (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

16. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

17. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.